

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p̄ oīa ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellarias
vō q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchic legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq̄ indole iuuenē. eccliaſtice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardia-
li sanctorū quator coronatorū. z ipe q̄s nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētū natione hispanū
z osimūdum anglicū miraculorū fama illūstres inter sc̄tōs redegit. Legatos ī Scitbiā z psidē ī ethiopiā mi-
sit. q̄ xp̄ianos p̄ orientē in fide cōtinērēt. z aduersus religionis hostes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multisq̄ alijs p̄ greciam turcorū bello laborātib⁹ p̄cuniaria s̄sidia largitus ē. Trāsfigurationis dñice
festū instituit. z celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̄ p̄tifer maxim⁹ eligere pluribus annis
p̄dixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam ī hūgaria sustinere anq̄ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̄ de futu-
ris multa z magna p̄mittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e p̄sa-
pia vrsinorū fuit. cum mascula ei sololes nulla esset vrsini hereditatem eius p̄pinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euerfus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti
euerfo auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice. p̄sper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissi-
mi z felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ z l̄rarū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos. z euerfum vsq̄ hodie impacate durāt inimicitie. Latin⁹ sanctorū iohānis z pauli cardi-
nalis illustris vrsinorū familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris sc̄ia z aio. q̄ alta curret. parua despici-
at insignis ex vrbe. p̄fectus. ad oppida sua recessit. tanq̄ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in-
sidias veritus. siue pontificis indignatione p̄motus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̄ diē reuerti voluit. Calisto ī-
ter om̄es cardinales duo ad hoc vsq̄ tps imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagens̄
ameno ingenio. z sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. z industria potens. siue qd̄ eorū cōsilijs multū inesse crederet. siue qd̄ alterz francie regnū
alterz venetorū rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū pbie studijs z arte medica excellen-
tem adeo dilexit. vt frem eius iacobū ep̄m feretranū q̄bz virtute prestātem sua potissimū p̄sideratione ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̄ hoīm caus̄ antecessorū suorū facilitatē longe sul-
perauit. Ep̄las z regibus ac amicis p̄ seipm̄ dictauit in signādis supplicationibus libēs z bilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus p̄cupide r̄ndit. leges canonesq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄ si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū exiūisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qd̄ retinēdū existimauit. ceterz nul-
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ tpe ita excelluit vt suorū p̄decessorū. q̄ sibi possit equari. vix
vn⁹ aut alter inuentat. Hic postq̄ ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄s eccliam ad mare baltbeuz
in sarmathas sitū postulātibus canonicis p̄mēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
z atrocissimis bellū nodū asseq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinēt̄ pauce ciuitates
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti fertorij quōdā p̄tia guelfarū p̄tū insidijs sepi⁹ agitata vix tan-
dē respirare potuit. ¶ Marua quā sulphurio gurgite candid⁹ annis circū ancipiti vix adeundo iugo gi-
bellinorū factione dep̄ssa guelforū p̄silio ducta q̄scit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulgmatibus. nō orta-
nis nō ip̄is deniq̄ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sz asisina ciuitas oīm miserior iuēta est. q̄ dūmō
brachianāmo Sforzianā factōz amittit. z nē p̄tē q̄ supior. nūc alterā q̄ inferior appellat̄ expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. s̄ nulli pot⁹ vrbe iā pene deserta dici p̄nt. ¶ Pyceninū regio-
nē. quā nra etas marchiā vocāt. Franciscus Sforzia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba-
siliensib⁹ occupato. z nō solū philippi marie s̄ alfonsi quoq̄ regis inimicitijs implicito vna quodāmo ex-
cursione ademit. nōnullisq̄ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in-
ter v̄gines cōiugi sue hūebat. z sibi mltaz molestiarū. z illi necis cā fuit. p̄petua ea vocata ē. apud nouari-
enses honestis parētibus orta. forma egregia. z ingenuis morib⁹. nisi potētis dñi decepta blandicijs. vir-
ginitatē cū adulterio p̄mutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eaz
duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōiuiuo. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat̄ ducitur illa mul-
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vltorius p̄ge-
re in arcē rapta ē. nec vltori⁹ infelici viro vidēde sp̄se copia fuit. Qd̄ cum blāca frācisci p̄iur cordatissima
mulier cognouisset. nūq̄ deinde q̄euit. donec dimissis p̄cussorib⁹ puellā q̄uis diligenter custoditā interfe-
cit. frācisc⁹ q̄uis ea re valde p̄mot⁹. vxoris t̄n iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin p̄tifer eugenij iā phi-
lippo regiq̄ p̄ciliat⁹ nicolaū picinū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq̄ vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̄ militū hito cū florētissimis eq̄tū peditūq̄ copijs in picinū puenit.
Iūctisq̄ ap̄d bisū cū picinino castris eoq̄ toti⁹ exercit⁹ duce p̄stituto p̄territos oppidanos ī deditōz ecclie
p̄pulit. q̄z exēplo z sc̄ti seuerini incole secuti clauēs portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepiss̄ copijs suis p̄
munitiona puincie oppida distributis p̄trabere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunoz⁹ vnus e
copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēses vō ac solētmates deditōnē ecclie fel-
cissent. Cōsentiētib⁹ venet̄ ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt reḡ impetū euade-
ret amic̄ iterposit̄ simulauit. Credidit philipp⁹ l̄risq̄ ac nūcijs vti copias ī regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe em̄ regi videbat̄ inuito eugenio rem ifectā relinq̄. p̄seuerauit igif atz acri⁹ instās cingul-
lū oppidū in deditōem ecclie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet̄ ac florētinis fecisset. Sz aesim cum exercitu petens troylū copiarū ducem.
cui franciscus maxime fidebat. mā z multos annos in eq̄tatu suo primos ordies duxerat z sorozē ei⁹
in vxozē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum del-
fendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū annē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat continuo itinere duxit. Ibi ad Alonsus tybicum quāsdō a francisco i castra venit ipetrataq; a rege p sui ordīs more. liberi loqndi venia. inlta nepharia i nicolaum pntem francisci noie pbra gessit. pditorē ac pfidus appellans regemq; admonēs ne illi se credat. cui fal lere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū puocauit. In q duces ipi eorumq; copie de glia de dignitate certarēt. apariturū qdē vno prelto ducū sil atz eqtū vtute sil a rege petijt vt equus specta/ tor pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs p̄mor. haud leniorib; puicijs i frāscū absentem cōiecti fidē suā mlti exemplis cōp̄obās egre sibi eē r̄ndit. Corp' suū vulnere i ceruice recepto debilitatum fuisse oñsuz se singulari certae vter eoz pditōis ifamia cēsēd' eēt. nisi fortuna hāc sibi facultatē abstuliss; oblatā tñ pugnandi cū exercitib; cōditōez. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs su is s̄ ipam vrbē fauū patenti campofutuz. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aiaduertēret vtriusq; p̄ securitati sese p̄sultuz recepit. S; cū dicta die nicolaus i campū cū suis p̄cessisset. atq; insultās vrbis mētib; vsq; ad portas cucurrisset. Rex vō p̄cul idē ad mille passus cū exercitu p̄sedisset. Liberz vtri q; p̄ti p̄staturus campū frāscus sine regi parū fidēs. sine gliam suā de q p id tps haud dubie iactabaf i di scrime adducere verit'. intra vrbē suos p̄tinuit. Maḡ inter franciscū z nicolaū. nō emulatio mōviguit ob rei militaris gliam. cui' primas ptes sibi vterq; arrogabat. verū z similtas ingēs ob veteres inimicitias q̄olim iter Brachiū z Sforziā fuerāt. qz alter frāscus p̄ alter nicolaū mḡ ac dux fuerat. atz idcirco nō tñ hostes s; vt inimici inter se bellū gerebāt. nec s̄ vno eodēq; p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corpis breuitate pycinini nomē qd ytalica lingua puū sonat accepit. S; q̄nto mediocritate statura ei' i fe rior. tanto ai magnitudo superior. Pauca ei vba fuerit atz paz compta. S; q mltaz ac magnaz rez sniam cō p̄benderēt. in milites suos idulges. i amicos liberal. in hostes dur' z asper. dimicandi cupid'. qet impa tiens. glie audis. z i picul obeundis p̄mpt' ac secur'. p̄liū ex occasione p̄tin' sumpsit. hostē celeritate p̄ uenit excursionē fatigauit. leuis armature. eqte magisq; pedite vtebat. fortes atz asperos milites amauit. hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib; reb; cū plimos z i gallia cysalpina z i reliq ytalica triūphos ex ho ste duxisset haud dubie rez gestaz magnitudie z glia mḡ suo Brachio maior euasit. francisc' aut bone sto corpe fuit. z qd mediocritatē non paz excederet. amplo pectore. robustis mēbris z apte disposit'. facie grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. faciūdia copiosus ingenio paci. aio rez magnaz cupido. solers i mīstrandis reb;. i laborib; p̄ferēdis infatigabilis. in occasionib; p̄spiciēdis acut'. z sagax i hostib; fallēz dis. vsur' z vaser i p̄sagiēdis euitandisq; dolis. ac hostiū p̄silijs p̄uertēdis caut' atz puid'. Raro nisi ex destinato cōflicxit hostē. sepi' obsidēdo qz decertādo cōfregit. peditatū i mag' precio hūit argento atq; auro cultos esse milites voluit. in exeqndis cōsilijs celer ac p̄seueras i oi renouāda p̄ntia ai laborz tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirific' instruct'. qb' artib; breui ade' magn' effect' ē. vt vn' ex oib; copiaz ducib; inuētus sit. q cū nicolaū de rei militaris p̄ncipatu cōcertāre posset. Nā cū scia rei militaris atz aucte pa res viderēt. diu dubiū fuit. vter alteri anponendus esset. S; hāc litē fugat' paulopost nicolaū exercitus. z in gens victoriaz francisci cursus z mediolanēn. fortuna i eū pleno cornu trāslata p̄sus diremit. Ceteruz fanī expugnatōz cū rex difficillimā itelligeret. nō frāscis solū magni z pitissimi duc' p̄ntia defensi. verū etiā qvrbis mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaḡ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremā agmen eius inuaderet. cōuersis in euz signis hostem intra vrbem repulū atroci pugna per muris facta z antemurali quod provallo stabatvi capto. Be inde ad turrin palmarz composito agmine. puenienti francisci ep̄la reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Bruniauro inscripta. inter cetera ea vba continebat. ne ampl' differētes. iam tandē cogitata matu/ rarēt quapropter omnes de pditione suspectos armis eqsq; z omne suppellectile p̄riuos. in vincula cōie ctos in arogoniā misit z in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea euz temeritani de ditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycinū q ad montem aureū cū exer/ citu substiterat transmissus. Sed priusq; illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus p̄ lio. fusus pulsusq; fuerat. Cuius in quo castra posita erat. z oppidū. primū dissipatos fuga fuauit. Fran ciscus ea victoria simul z p̄fectione regis elatus picinini vndiq; veluti victor percurrere z infestare cepit. Rogatus ab eugenio alonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motib; domi retentus lu pum virreū vsinū garliāq; cum non paruis copijs aduersus Sforziam misit. Interea nicolaus pycin' a philippo in galliā reuocatus frāscū filiū cum pte copiaz in pyceno dimiserat. Quē Sforzias ad mōtē vlinum prius pugna superatum interceptit quā regi auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic' aquilegiēn. patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestan/ tem. cum magna equitum peditumq; manu a rege missum. omnibus copijs suis p̄fecit. cuius industria aufidam oppidum obsidione clausum in deditōnem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud cingulum oppidum contra frāscum misse. Nam philippus cū frāscis recōciliatōem iā tandē mī tilatā intellexiss; Italianū Forlanū i reb; bellic' late cognitū. q̄ pōtifical' ptes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui cum patriarcha z vintimilius per rectam viam coniūgi non possent. Nā media loca franciscus obtinebat magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbina cem agrū sese recepit p̄tarcha montē molonē obsedit atq; obtinuit. Beindē oppidum sancti angeli. vi ex pugnans diripiendū militi dedit. vintimili' paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanuz nō p̄cul a mōte sc̄o cōstitit cui' aduētū p̄terrūt oppidani. emissis oratorib; deditōz fecere siliq; circūiecta castella. deide ad mōtē altū p̄fect'. di es aliq̄t ibi māsit. Interi firmani p̄iuratōne factā spe p̄inā auxilia a frāscis defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulso. qbus z vintimilius z pontificis

copie mox auxiliū p̄buere. Sed cum arx eiusmodi esset, vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par-
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti p̄stituerat. in hiberna recessit. Sequenti āno alfonfus remū-
dū buillum z cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄tarchā in pycenū misit. q̄ vbi cū iacobo caynāno ī
eccie castra puenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria p̄phensus ē. at post triduo iussu pa-
triarche apud Roccācontratā securi pcussus. montē fabrus deinde cepere. z aliq̄t castella friderico vrbina
cū p̄ncipi eripuerunt. s̄ cū iā duo milia eq̄tū a florentinis ac venetis missa. francisci exercitū auxissent.
Philippus v̄o exercitū suo ad casale mar̄ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia z quingenti
eq̄tes ex castris eccie iubēte pontifice trāsierunt. franciscus iam bello supior motē aureus z alter ei p̄xim
castellus sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. z eiusdē oppidū
gradrariū obsedit. Itē rex alia p̄tarche auxilia misit. cū quib̄ i pycenū reuersus iacobus caynānus p̄-
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianus forlanū interfici iusserat capitali supplicio affe-
cerat. Exin nihil memoria dignus ab eo gestus. donec frānciscus philippo recōciliat̄ illius stipēdia facturū
z iā dux ī venetos designat̄ ex pyceno recessit. nā postea nō solus arx firmāna s̄ oīs ferme puicia ī ei⁹ po-
testatē facta ē. In asculo iostias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admodū adolescens iohānē francisci Sforzie fra-
trē magno aīo iuuenē. z qui eā vrbē p̄ omē belli t̄ps egregie defendisset. p̄spiratione cum paucis inita in-
cautus obruncavit. S̄ cū z ip̄e tirānus ī p̄ria gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde s̄ eccia quieuit. Qu-
is anno abhinc supiore idē iostias arcē quādā naturale situ munitā z vrbī p̄pinquā. cū pleriq̄ latronib⁹
occupās n̄ puas curas illi p̄plo īgesserat. q̄ res ei paz̄ p̄sp̄ cessit. nā roderic⁹. s̄ nicolai cardial̄ ei⁹ puicie
legat⁹. obsidionē loco admouēs. postq̄ arce potit⁹ ē. captū ip̄m vincitūq̄ romā misit. ¶ In vrbino dux gē-
tis oddo m̄re colimienti nobilissima natus cū per libidinem ī matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentiē faceret p̄plari tumultu interfectus est. Illicentor nequicie z adolescentie sue corruptor protho-
notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. s̄ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac v̄ginibus q̄ plurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū vicioz peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius ī for̄ delatum defecta virilia ī ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis p̄ri-
usq̄ p̄iugē ex colimienti familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto ī gēte sua im-
periu p̄pagaret cōcubinā ex se pregnātes assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari coptaz
duas filiū tūc forte natum supponi p̄ suo nutritiq̄ iussit friderici noīe indito. s̄ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimum sustulisset cōuerſa ī eum cura fridericū aduc puez militie tradidit. ī qua ille etate vsq̄
ad virilē p̄seuerauit. Deinde oddone mortuo v̄catus a p̄plo vrbinacū p̄ncipis factus est. Clarus vir z
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec ī admistrandis rebus bellicis p̄siliū. nec ī capeſcen-
dis periculis anim⁹ nuq̄ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforziā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus p̄stātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū pdiderit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē sigismūdu malateſta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforzie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius ī picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipēdia fecit militauit ī gallia contra venetos z ī tuscia cōtra re-
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere-
tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmune pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycinū z fridericum vrbinacū p̄ncipem cū copiis ī eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusq̄ agrum ferro z igne vastarūt ip̄e cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari p̄stituit. cui⁹ nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem p̄cordie regis clementia nō parua effecit. ¶ In fauetia mortuo guidone anthonio cuius multa ī re-
bus bellicis clara facinora referūtur p̄ncipatum frater eius bestoz arripuit. z ip̄e ī armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sigismūdu ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni-
uersalem pacē factus ē. Fabrianē. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ p̄ncipi-
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impius redierāt. Multisq̄ post annis ī pace quieuerāt. hoc
anno de rebellionē tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos ī vincula cōiecere exin tormē-
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. ¶ In aquila marsoz vrbē apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te-
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interiit. Diuus bernhardinus senen-
sis postq̄ ytalīā omnē xp̄i nomē p̄dicando pagraſset. mortalis vite cursum pegit. eoq̄ ī loco sepultus cla-
rere miraculis affirmat. Fuit aut̄ bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoz. q̄ pa-
triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum ess̄ mater ei⁹ massa-
na ceterz pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habitū sunt vbi z ip̄e natus. z maiorī ex p̄-
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. s̄ cum sepultis parētibus fallaces hu-
ius mundi blandicias. z inania eius esse. p̄missa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obſuauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eoz ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obseruantes appellat. maximus autē ei studium ī edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. z doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. z
quasi alter paulus eēt vas electionis ī admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres euz ppli sibi pontificē
elegēr. vrbinas ferrariēses senēses. s̄ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possz ytalie p̄sulere vnā itavrbem cō-
cludere ¶ Regnū iā neopolitanū īgressi ad felices alfonſi mirabilisq̄ rex cursus stilū p̄uertim⁹. Post bellū
nauale qd̄ ip̄e cūz genuensibus infeliciter gessit. tanq̄ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto p̄ncipi moleſta

oppidanis et arcem fame laborantē in potestatem recepit. Auerfam quae a rhenato deficientes alfonsum intro misere. qui arcem apprimē munitiam et forti presidio defensam cum expugnare facile non posset fossatis ingentibus exclusit et oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad anthonium candole filium in apuliam profectus. cum nihil propterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerneret per candidam vallem et deinde ab alfonso qui occurrerat impeditus per transversos montes sequente anthonio in nolanium descendit. nec tamen obsessis apud auersam opem ferre presumpsit. cum alfonso in castris illic potentior videretur. Sed reuersus neapolim anthonium candolam de prodicione suspectum apprehendi et in carcerem retrudi iussit. que res magis ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub urbem tumultuarent ducemque suum reposcerent anthonium dimissus est. qui contumeliam sibi arrogatam in quo ferens animo mox ad alfonsum transiit et arcem auersanam septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. persuaso per eplam xanto qui cum patre suo militauerat. presertimque ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentum ei reconciliatus est cum arcem prodicione tradita. Cives quoque consternati in alfonso potestatem venissent. quo tempore et calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. et castellum padula et ante visariam castra posita. Franciscus Sfortia rhenato amicus arianum totam Manfredam lucerianam et alia pleraque oppida per id tempus in apulia obtinebat. quorum custodiam cesari martimengo cum non paruo equitatu commiserat ipse in piceno agens. Cesar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga in urbem se recepit. nec multo post vicarium oppidum resistentibus oppidanis vi captum perda militi permissa feminarum decus regio more seruatum. Alexander autem francisci sforzie frater sub urbem thetini reuindum candolam ac riccium et iostiam cum copiis ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac iostiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cum esset anthonium candole patruus illum scilicet ab alfonso alienauit. Venit et iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinatum eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonso retro eum repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. et paulopost capreas oppidum in insula eiusdem nominis sitam tyberij quondam cesaris siue delicias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simulque puteolos obsedit. qui aliquodiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperuerunt. Turris quoque quam vocant occanij recepta est. urgebant interea rei frumentarie inopia neapolitani. nec spem aliam habebant quam vel genuenses mari vel franciscum Sforciani cum anthonio candola auxilium terrestri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quem fames neapolim exire compulerat. ad alfonsum profectus. si premium adsit urbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligens viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre per ostensum aqueductum nocte urbem ingressi menia occupent. rex cum exercitu paratus signum expectat. illi in domum quandam perueniunt in qua vnica erat anus et a dulca cum ea virgo. mater cum exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua sponte conticuit et iam sol exortus erat. nec amplius quam viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. qui nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existimauit alfonso aut celos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. profectusque prius urbem ab ea parte que occupanda erat inuadit. Rhenatus cum ea manu quam ad subditos casus parauerat citato equo ad muros contendit hostesque procul amouit. ingens vero pauor et consternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec regredi in puteum ne armorum strepitu perderent. nec erumpere propter paucitatem audebant. Alfonso ut vidit nihil a suis intus misceri desperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanquam periculum depulisset relictis custodiis et ipse in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atque in domo tacitos ob metum latere nunciat. Iterum igitur ad menia succurrit instauratque prelium ut erumpendi animus latentibus acuat. Interea filius eius quem nominauimus anicole a statione sua domum veniens pulsatis foribus aperiri sibi expetit. mater et qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandem ea sententia ut referatis paululum foribus manus ei injiciant eumque apprehensum tacere iubeant. sed ille repente ut armatos vidit trepidus refugit. hostesque intra urbem esse vociferat. ad rhenatum subito peruolat. queque viderit refert at qui intus erant vno agmine raptim e domo persilium primoque impetu menia propinqua vno tantum vigile ibi reperto turrimque occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus impetum in hostes facit. alfonso quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidani eam muri preter facile tuebantur. et qui per scalas in captam turrim euaderent grauium saxorum deiectione obsistebant. dum pugnant acriter obequitans menia alfonso locum quendam neglectum esse aduertit. eoque celeriter scalas admoueri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauius sauciati pugnam remiserant. partim precipites e muro se dederant. Eratque rhenatus eam turrim recepturus nisi a tergo subito cum ingenti clamore hostes iniecti terrorem intulissent. auxit et trepidationem oppidanorum vnus ex alfonso militibus qui per menia urbem ingressus conscenso equo quem vacuum forte inuenit in hostem inuectus oppidanorum prebuit. per prime porte capte atque infracte. Non tamen rhenato defuit animus sed cohortatus qui aderant in hostes fortiter irruens eorum impetum paululum repressit. mox vero crescente hostium numero suos exterritos aduertit sensim referre pedem capit atque per diuinam ianuariam portam hostium compluribus in arcem regiam cum paucis se recepit. tum et a forti boarii porta et ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atque ad preda discursus est. a cedibus tamen tractatum. Mox vero ingresso rege et prede quoque finis factus. Insignis huius anni memoria expugnatione tante urbis que eo modo capta est quo annis antea nulle per belisarium et gothorum manibus erepta fuerat. xl. et cccc. supra millesimum ab ortu saluatoris christi. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que cognita urbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumque omni spe recuperande urbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati p̄seuerabant. capuana. montana. regia. sed capuana pactis pau-
 corum dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliquo postea et montana tardius recepte sunt.
 Rhenatis ad eugenium florentie morantem sese contulit. Exinde in galliam vltiorem abiit. Alfonsus mun-
 ta neapoli aduersus anthonium candolam ducens ad carpenonum castra posuit. vbi cum facta pugnandi ab an-
 thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
 mum addere consueui. iam p̄sentia mea terrore adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxque gale-
 am induit signumque pugne dedit. certatum est aliquodiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
 thonius ipse captus est. cui erroris veniam postulanti non modo ignouit alfonsus verum etiam oppida que a patre
 accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis p̄humaniter habit. nec quicquam ex anthonii sup-
 pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosque subegit. Man-
 fredoniam et subinde arcem in potestatem recepit. omnesque belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi-
 que regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in-
 gressus est urbem. Post hec de pace in alfonsum et eugenium actum ludouicus cardinalis aquilegiensis et sua
 virtute et pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modum
 dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanum decernat appelletque. Ferdinando regis filio cui rex
 post mortem regnum destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamque regno adhaeriat. Alfonsus con-
 tra eugenii auctoritati se subiiciat atque opituletur ad agrum picenum que Storcias occupauerat vendicandum.
 Si quando pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorum
 suorum sub concilii p̄textu basileam p̄fectos reuocet. nec patiat tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub-
 andiensi creati fuerant reuertentes p̄ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atque ac-
 mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenum alfonsus et que supra relata sunt
 felici cursu prexit. Exinde domum rediens cum genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel-
 lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuensium reciperet illos. nec
 comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dum viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
 ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia p̄ matrem vintimilius. qui multa in a-
 pulis egregia facinora alfonsi gracia affectisset ad fontem populi non procul a theano quo iussi erant regni prin-
 cipes conuenire cum equitibus tricentis p̄fectus tanquam vnus ex purpuratis auctoritate maiorum interficere con-
 stituisset. apud regem accusatus clam fugiens cataganum ditioni sue oppidum repetiit. extinctasque regni lites ex-
 citare conatus non solum vicinos proceres sed venetos et alios italie potentatus vt in regem arma susciperent et lit-
 teris et nuncijs inuitauit. sed frustra illi cuncta successere. nam cum copijs rex aduersus eum profectus et crotanas
 urbem et omnem ei reliquam agrum ademit ipseque in cataganum reclusum ad redditionem nulla conditione interue-
 niente compulit. Johannem vero nucem qui p̄matie anthonii suorum fuerat oppidis omnibus exutus regno
 excedere iussit. Secuta est paulopost p̄fectio regis in tusciam. de qua suo loco relatam est. vnde reuersus non
 multo tempore interiecto fridericum impatorem et leonoram impatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
 tanto honore excepit quantum referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosque magnifice ambos a se
 remisit. Exinde quis pacem vt p̄dictum est florentinis petentibus dedisset. cum tamen capta mediolanensi urbe a
 franco Sfortia leonelli marchionis este. interuentu cum venetis positus inimicis sedus inisset alterum
 tamen in tuscia bellum gessit missio in eam expeditionem Ferdinando filio. de quo satis inter res ethruscas come-
 moratum est. Soluta est et pax cum genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe-
 remus. Ob quam rem commota republica genuensium. Johannes philippus flisca gente p̄gnatus cum quatuordecim
 cum altissimis nauibus in portum vsque neapolitanum adnauigauit. ibi vt regis trirèmes onerariasque naues in-
 cenderet. sed repulsus tormentis eneis inglorius abiit. nec multis post diebus classis regia ad montem cyrceum
 sex genuensium naues insecuta cum homines effugissent demersit diuiti p̄da in eis recepta. Quibus ex rebus
 quibus de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamen et regem concordia fieri non potuit. Sed cum
 genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticum vexans litus. etiam urbem
 ipsam vt relatum est oppugnare non dubitauit et nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem
 alfonsus cum fridericus imperator ad eum venit annis citate octo et quinquaginta natus. corpore gracili vultu
 pallido. sed aspectu leto. naso aquilino et illustribus oculis. crine nigro et iam albicanti ad aures vsque pro-
 tenso. statura mediocri. cibi potusque temperans. nec vino usus nisi aqua multa p̄domito. litteris p̄ omnem
 etatem operam dedit. Grammatice appime peritus quis latine praro loqueretur. historias omnes coluit.
 nec poetas aut oratores ignorauit. dyalecticos nodos facile soluit. nihil ei abditum in philosophia. archana
 theologie p̄scrutans. omnia de p̄scientia dei. de libero hominis arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
 taris. de trinitate. de difficilissimis questionibus p̄contanti et p̄sto et sapienter occurrit. in responsionibus dan-
 dis quis breuis et circumsusus. nunquam tamen diminutus. Sermone blandus tersusque. Summa ei cura ne quis-
 quam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit quam negare. Faut religioni. rem diuinam diligenter cu-
 rauit. Sacerdotalia indumenta et altaris ornamenta ea parauit quibus p̄pari alia nulla queant. Sacram-
 ac domesticam suppellectilem auream et argenteam admirabilem et incredibilem composuit. margaritas vni-
 ones. adamantes ceterosque lapides p̄ciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit et aula
 rum quas incoluit parietes diuitibus atque aureis pannis ornauit. Vestit seipsum nitide magis quam p̄cirose.
 serico raro usus aut ostreo. paludamento. venationi magnam vite sue partem consecrauit. In bello seuerus et
 asper. in pace clemens ac mansuetus. peccit facile his qui contra se arma tulerant. humanum sanguinem in-
 uirtus fudit. scelera tamen odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnum quod multis antea seculis
 spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumque reddidit vt quacumque iter habeas nullus p̄donus met-

ad sit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra urbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. et quas qui p- cul inspicat sublimes esse arces p mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. s in neapoli supra q³ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere xit. tum opere mirabilē. in expugnabilem q³ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica structura atq³ artificio muriq³ crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in- expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit et urbis portum obiecta i p fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē urbi exiccatis paludib⁹ tedit. Magnus pfecto princeps et in vtranc³ fortune partem pbatus. qui inter cetera sibi aduersa etiam ter remotum anno ab hinc scdo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostrorū memoriavifus auditumue ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq³ scil/ mate perijisset. Cara ciuitas absq³ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominum inter cadentia tecta pe risse ferūt. neapolitanorū nobiliores edes discisse disiecteq³ s^t. nec tēplū i ea urbe lesionē nō sensit. s^t hodie iam ciuitas ferme resecta est et ciuū diligentia et regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no strū veluti sidus q³ddā pfulgidam illustrauit. haud ab re fuerit q³breuissime velut in epologo pclara facino ra pcurrere. q³uis temporis a nobis recepti plerq³ modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā et que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq³diu sapie ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorū regina dissuadentibus amicis expeditio nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū duces andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu niuit q³ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q³uis rhenatus et magnus inesset popul⁹ expūgna uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem puicie ciuita tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbin quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosoriū prouincie regem cū copijs ad uentantem in pximo littoze victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdez barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in orien te p suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis affi xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed manus omnibus est et admiratione stuporeq³ digni⁹ quod pre lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus et in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga pbillippum gratus inuentus vt ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothorū soboles ex quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaq³ ambigunt. Illis et pre lio vincere et regna sibi subicere propriū fuit. quorū vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filius genuit. q³ndo et ipē aragoniaz Cathaloniā Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis fact⁹ hispa nicarum quoq³ rerum moderator et arbiter esse videtur.

Declaratur⁹ sitū ymaginēq; germanie in sequenti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo. Germani gallica nationē imitantes. corpore proceri. coloreq; flauo. In reliquis rebus et forma et moribus viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse vident. cū eos gallozū frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano s̄mone germani dicūtur. Est autē germania a vetustis rerū scriptoribus multū neglecta. qz tunc interna et penetrabilia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ inuisa. barbarico et pastorali ritu. nec nisi ad claroz animū ripas culta erat. Reiecto autē ydoloꝝ cultu. religio neq; catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas et pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidentē gallias. ad aquilonē oceanū germanicū et sinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliq; innumerabiles et memorandi. Rhen⁹ inq; fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinity p̄deūt rodanus galliā lugdunēsem narbonēsemq; alluens. Siliter padus ytaliaz rigans. Ticinus qui padū p̄pe papiā influit. Arthesis q̄ per agrū tridentinū veronēseniq; tandē in adriaticū mare exonerat. Desluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles et abrupta montiū. Curisēsemq; percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Morq; duos lacus pelaros efficit. venetū et acromū hodie lacū bodme et cellenses vocatos. Relinquēs in medio constantiā urbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisq; recessibus aluē suū excauat. Itē per augustam rauricā hodie Basileam nobilē urbē defluens. resistentia sibi littoꝝa rodit. aluedsq; sibi novos magno accolaz damno querit. Argentinaq; Spiram worinaciā Maguntia. Confluentia. Colonia nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Rheno. Neccaro. Limago. Mosella. Mosā aliq; q; In oceanū germanicū multis hostijs effunditur. factis insulis. quarum aliq; a frisijs. aliē a sycambis. i. gelrensisibus. aliē a Batavis hodie holandrinis incolūtur. **O**ccurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluius. cuius fontes in iugis montis arnohe vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Bonefchingen latine danubiū locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Ulmā vsq; celebre sueuoz oppidū. Ibiq; auctus blatio bylaro aliq; fluminib⁹ statim nauigabilis efficitur. per innumerasq; lapsus gentes. nobilissimasq; ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusq; eozum nauigabilibus tandem in pontum euriū. vastis sex ostijs euoluitur. **O**ccurrit tercio albis fluius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaz a Bohemia. cum fluuiū multauia. bohemiā mediā r̄icat. tandemq; per scopulosos recessus silue bohemice penetrans Dissenā inclitat. urbem. Magdeburgūq; et alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū p̄pe hamburgē. **S**unt et alijs amnes clarissimi. quoz fontes breuitatis gratia omitto. **O**ccurrit quarto loco silua hercinea quā hodie circa caput et fontes danubiū inquilini siluam nigram nominant. scdm pomponiū mellam dicitur sexaginta iter occupās maior et notior alijs. Sortitur autē alia et alia nomia prout germanos accedit et diuidit. habet et multos ramos et cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̄ ortus sui vsq; ad necari fluminis ripas percurrēs. nonen silue nigre obseruat. a ripis vō Necari vsq; ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Rheno vō vsq; flumen Lonam prope Confluentia westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensq; franconiam ab Bassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium et in medium circuli vt in sinū recipit bohemiā pestea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a detris. et polonoꝝ a sinistris. vsq; ad dacos et getas. aliud atq; aliud nomen sibi vendicans. **E**st autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateq; romanoꝝ. tū sacra religione ad eas buranitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūq; romanū populū religione et iustitia gubernauit. Ita religione germanica barbaraz vicinarūq; sparsa congregauit imperia. ritus molliuit et populoz discordes et feras lignas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemq; eis ddit. **E**st item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim et beata illi amenas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxij nemora opaca frumentozū omnis generi habundantia. vitiferi colles. amniū fontūq; vbertas. totā eam perfundens. vndiq; negociationibus. cōmercioq; potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neq; ingenijs. ritibus. viris. precipue i re bellicali cui nationi cedens. Metalloꝝum item oim fertilitate nullis cedit terris. Aniuersa em̄ ytalica. gallica. bysantia item aliē atq; aliē nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoꝝibus habent. Similiter cupum stannū habundat. Item mineris salis. quozum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externi auxilijs. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

IBERNIA

VSLANT

NORWEC

SCOCIA

ANGLIA

OCEANVS GERMANICVS

DACIA

LVNDEA

Hamburg
Lubi

Prug

HOLAND

Traiectum

Monst

FRISIA

Albis fl

Viburgis fl

Catis FLANDRIA

GELRIA

WESTVALIA

OCCIDENT

Tibulla fl

Colonia

Almyr

NOR
MANDA

EREMANICA

Aquisgranu

MARCHA

SAXO

BRITANIA

Paris FRANCIA

PICARDIA

Lutzburg

Trier

GERMA
MAGNA

Braunschweig

Orlans

Metz

Mosella fl

Palanma

Frankfurt

FRANCONIA

Erfort

Tois

Secana fl

Mays

Mentz

Spier

Menus fl

Heidelberg

Erabynlis

Sala fl

MIXIA

Paris

Soma fl

Argemta

Argentma

Nemus fl

Bamberg

Nurnberg

Eger

Prag

BVRGVNDIA

Bastia

SWEVIA

Noring

Lion

Salin

Lucern

Basilea

Vlma

Dmibus fl

SWEVIA

BAVARIA

Rodano fl

Velontz

Bern

Limag fl

Zarob

Conftancia

Lucus fl

Momichen

Enos fl

Salzburg

Ikan fl

Genf

Renus fl

SVEITZER

Uer fl

Augusta

Momichen

Enos fl

Mur fl

PROVINCIA MASSILIA

LONGOBARDIA

Auinio

Dauencius fl

Adels fl

Villach

Venoca

Triest

PROVINCIA MASSILIA

LONGOBARDIA

Tanna

Verona

Vinencia

Badua

Triest

ACHT

WILDLAPPEN

GRYNLAND

RVSSIA

FINLAND

SWEDEN

Nogradum

Plesgo

GOTLAND

Riga

RVSSIA

MARE GERMANICVM

LIVONIA

INLANDT

Silandia

Femern

Melbing

POMERN

Danzg

PRVSSIA

MARCHIA NOVA

Vistula fl

LITTAV

M CHIA

Grihale

Serin

Arct fl

Franchfurt

GERMANIA MACNA

Warfe

POLONIA

MOSOVIA

TARTARIA

ORIENT

SLESIA

Bosem

Leburg

LVSACIA

Pella

POLONIA

Lenbeg

WALACHIA

Coztitz

Cracoua

BOEMIA

MORAVIA

WVRTZLANI

TRANSILVANA

Sibenburg

Vienna

STRIA Nova ciuitas

VNGARIA

Wardem

Vesperna

Ofen

Belgrad

TVRCHIA

MITAG

ALBANIA

Zeng

Ragus

Constantin

Andranopolis

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per
viam epitomatis et breuiarii compilati opus quidem
preclarum. et a doctissimo quoque comparandum. Continet
enim gesta. quecumque digniora sunt notatu ab initio mundi ad
hanc usque temporis nostri calamitatem. Castigatumque a viris
doctissimis ut magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in-
tuitu autem et preces prouidorum civium Sebaldi Schreyer
et Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Antho-
nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamen vi-
ris mathematicis pingendi que arte peritissimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarum solerti acu-
ratissimaque animaduersione tum ciuitatum tum illustrium
viroum figure inserte sunt. Consummatum autem duodeci-
ma mensis Julij. Anno salutis nostre. 1495.

**Sanctus Stanislaus
episcopus**

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie
Iustus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis totius sarmacie patri-
nus et signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Szeppa-
nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quorū cura fuit in templis diuino
seruicio incumbere. et deū p̄s placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset
patris monitu in celebre gymnasium parisiū deuenit ubi optimarū litterarū stu-
dijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro autē diuinoq; iuri
precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solet vt ma-
iorum dignitatū honore adipisceret. sed vt si quando locus statusue aut cōditio
sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloue iusti-
ciam administraret. et vnicuiq; equo pondere quod suū esset iubente id legē red-
deret. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie urbem de-
uenit. Illic ob virtutem et scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Adortuoq;
antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū
semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoq; mortuo amici illius villam eandē iurē hereditario a
diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisq; proferre non potuit.
nam hī qui huius rei satis edocti fuerant p̄ter illoꝝ impotentia latebant. Vir ergo sanctus orationib; ac
ieiunijs incubuit. confususq; summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulus
defuncti militis a quo rus illud emerat. et euoluto lapide et arena pia et deuota oratione deū obtestabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūq; coram tyranno Boleslao apud quē tale ius ageba-
tur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisq; regni optimatibus. quo se emisse villam aperte de-
monstrauit. Jamq; seuis Boleslao fedo turpiq; luxu insistebat. ac omnē in suas gentes p̄fidiam et tyranni-
dem exercebat. ac illustres viros egregiosq; ciues nefandis dirisq; supplicijs excruciat. Stanislaus ve-
ro christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaq; regem intrepidus adiens vt talib; ceptis de-
sineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excom-
municationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus p̄re furore quid ageret dimisit satellites suos vt p̄su-
lem quocunq; esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super
rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenit gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hūc in locum dū
ministri regij deuenissent. iamq; ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum
cadebant. Id postq; ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum p̄perat.
vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem inuani verberare ac seuisimis ictibus trucidat. Tandem
per ministros in frustra partitus extravrbē deiecit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic
agente prouidentia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaq; diligentia id
seruabant quousq; ciues ipi maximo venerandoq; ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in nume-
rū sanctorū relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wenzeslai deduct; in aureā tumba multis
miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam urbem regiam insigni huic operi inferendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris ger-
manie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriq; cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Stra-
bo autē germaniā diffinit q̄tū Rhenus et Albis in se clauerint. Nos ea causa sane non indigna urbem sar-
macie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendas satis dignā esse putauit. Sed ne prolixiori am-
biguae oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur
illustis vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a
Cracco primo duce sarmacie condita fuisse et eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis p̄mū me-
nibus cingit. p̄pugnaculis et celsis turribus. post paruo muro et ob vetustatem ruituro similis. Tandē val-
les ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus probibeatur. Hec quedam piscinarijs aquis replete
quedam vtrigultis frutice ac graminiibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late flu-
ens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbis agitatur qui Lererem saxis conterunt et
emolunt. Reductus tandem per subterraneos cuniculos et cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Por-
te vrbs septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa
Precipū diue virginis Martie in medio vrbs extat cum duabus arduis celsisq; turribus. Sūt et illic mul-
ta monasteria. vbi multus deuotorū religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanq; gloriosissime tri-
nitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacin-
ctus non dū in numerū sanctorū relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui ad huc vi-
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minorū non reforma-
tus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctas Annam vocant.
vbi beatus Cantus celebris huius vrbs gymnasij doctor multis miraculis et prodigijs fulget. Quis nō dū
in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasium multis cla-
rissimis doctissimisq; viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi-
lozophie ac phisices. Astronomicē tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatio-
ne satis mihi cognitum est) illo clarioꝝ reperitur. Illic iam maxime p̄bebus colitur. qui et eorū eruda elmas

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris sarmacie rex dū ex pritenoz littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoria duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqz in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus z stipēdijs summis celebravit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos z ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqz illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia z comitate insignes. humanitatē z hospitalitatem liberaliter z familiariter erga quosqz peregrinos offerentes. Vicitus illis splendidior q̄ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo z humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit profecto nihil nature humanez ad corpus ipm alendū conuenientius quicqz reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat z aliud in igne collegiū. vbi academia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cleopardius vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes diui floziani strenui christiane fidei militis. Quā diuus Vladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisqz dignitatibus ac muneribus refecit. et doctoribz gymnasiū artū regentibz colēdā reddidit. Rupes aut ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant. Tandē arenis congestaqz terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vbi imminet. z ex alio latere ninosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem insignis europē fluius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte profiliens longius magis magisqz tumet. ita vt iam vndaz auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes z ingentia robora variasqz lingnoz structuras defert. Tandem vbi imbrū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honorarias naues secū ad germanicū oceanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumofus sese euoluens nomina deperdit. In eo aut colle primū est ingēs templuz in

Decus diui wenzeslai ducis bohemie conditū. vbi omnium illustrissimorum viroꝝ monumenta ac sepulture ex
 tant. multis opibus varijsq; artibus extructe marmoreo allabastroq; lapide exsculpta. quos maximo ritu
 ac pompa celebrari consuetū est. In medio autē templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi
 miles diuus Florianus requiescit. Sunt et in eodem colle due sacre edes. diui michaelis et sancti Georgii
 Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctū dieq; templavenerant. Post primū ingens regia
 sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur.
 Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē
 autē e monasterium fratrum minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobi
 um sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale et sacra edes sancte Hedwigis.
 Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Ista
 la vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue vir
 ginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum et templum quod ad sacrosanctū corpus christi vo
 cant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac ceterae alie sacre edes. Extant et clarissima monumenta vetusti
 collegij iam insolita. quos illustris regina bedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vbi
 bus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. S; breuitatem imitati sine
 his imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum
 et apud externas gentes nominatissima a **Vikbodo** vitigo cimbroꝝ duce ad cūbricam cherfonieson
 quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes **Bucconiam** di-
 xere. Aucta p̄ seuissimū principē qui **kitto** dicebat. quē ⁊ **trutonē** appellabant Anno xpi **M. c. iij.** Ea por-
 tio terre littoralis ē inter magnopolensiu holstadensiuqꝫ ducatus duobus fluminibus **baguisor** ⁊ **trauo** irri-
 gua. Que limpda flumina vernacula lingua **wagnis** ⁊ **trab** appellantur. Is **kitto** ex nobili progenie **mare**
mannoꝝ ⁊ **martinopolensiu** ortū habuit potens ac grauissimus xpianozꝝ p̄secutor. qui dños **de vagerū** qui
 de **Stargardia** seu de **oldenburg** vocabant in **fernerū** ⁊ **peldte** interfecit. An⁹ ex his ingenuus euadens in
 daniam secessit **heinricus** nomine **Hotstalc** comitis filius. Is p̄ aliqua tempora rediens **kittoni** caput secu-
 ri absceidit inde suā ducens vxorē. Quo tpe **heinricus** quartus imperio romano p̄fuit. In ea puincia om-
 nes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqꝫ xpiana sopita. Vrbs quoqꝫ **lubicēsis** trina vice ob
 principū bella p̄cipue ducis **heinrici** de **leone** deuastata fuit ⁊ comitis **alfesis** de **holchstein**. qui p̄ sedatā di-
 scordia vr̄bem duci **heinrico** permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius p̄ **sw artau**. postea p̄
berneborg fuit vt doctus **helmuldus** refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis re-
 gionibus mirū in modū aucta ē vt nūc vltra mare **baltheū** seu **germanicū** qđ **Stagnū** vocant in **noruegiam**
Sueciam **Liuiam**. in **Russia** **Lituania** **Prussia** **Polonia** ⁊ **Pomerania**. in ducatu **magnopolensiu**. in **dal-**
niam **Angliā** **Flandriā** **Scocia** ⁊ regnū **francie** omnes mercaturas p̄ **stagnū** p̄ terrā in **Saxoniā** **westualiam**
 et **marchiā** frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vr̄bē initiū suū habuisse sub signo **libre**
 ⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vr̄bis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt
Sēt tñ dulce nucleū in amara testa. Beinde anno primozꝫ tricesimo sup̄ **vndecies** centenū domini inferio-
 ris **vandalie** **lubecā** deuastarūt q̄s comes **Alff** de **holchstein** iterato instaurauit cū arce vbi nunc **predicatorez**
 habitant. In septentrione ac sine ciuitatis Anno **M. c. lix.** **lubicenses** memores damni illati copias in puin-
 cia **rugen** educetes **clades** p̄ effusionē sanguis p̄ncipi ⁊ potētati ei⁹ intulerūt. **Episcopatu** **lubicēsiū** anno sa-
 lutis **M. c. lxi.** **antistes** **duodecimus** de **oldenburg** seu **Stargardia** in **vagerū** **Geraldus** auxilio ducis **hein-**
rici de **leone** primo obtinuit. qui **tredecim** p̄bendas p̄ oia necessaria in **decimis** villis ac possessionibus dota-
 uit. Creuit igit̄ **lubecū** in potētissimā ciuitatē. **oldenburg** aut̄ defecit. Cū aut̄ **frideric⁹** huius nois prim⁹ hanc
 vr̄bē ingenti exercitu obsedisset **heinric⁹** **lubicēsis** ep̄s pacē a cesare impetrauit ea p̄ditione vt fauore ducis
heinrici cesari obedientiā p̄starēt. Is **antistes** summā eccias dicauit. ⁊ **monasteriū** ad sanctū **iohannē** in vr̄be
 extruxit vbi nunc **sacrosancte** **virgines** inhabitāt. q̄uis **monachi** ord̄is **diui benedicti** hūc locū primo posse

derūt. qui nūc apud cismar puicie de holstein ppe mare morā faciūt. **C**his tēporib⁹ lubecū augustal ac
 libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbū Stagnaliū deinceps
 foret z in variis priuilegiis etiā apud exteros p̄cipue in londen ciuitate anglie. In noruegia i ducatu ma
 gni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicā z curiā xpiano more habent). Ac i
 plerisqz locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atz dotata. In flandria q̄z regno dacie z
 suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p
 bullā aureā vltro donauit vt p̄sules viginti quatuor habere possent (q̄uis numerus iste p̄ raro complet⁹
 sit) eosqz nobiles effectit vt aurū more equitū deauratoruz (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita
 vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraqz parte decliui posita vt aque z immundities libere desce
 dant z ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quā summā vocāt in meridie ac sine ci
 uitatis sita admodū longa z decora existit. Ornatur hec vrbs p̄ter istā quatuor prochianis basilicis que
 septē turres celsas p̄acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in summitate auro decora
 tas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cū armis cesaris z vrbs insignita ē. Omni quoqz decore
 edes sacre ornate extant. Inter has q̄nqz eccias basilica gloriofissime virginis marie eminentiā obtinet
 Habet quoqz duo monasteria vnū ordinis p̄dicatoz. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū sp̄ri
 tum. Ciuitas vero aquis z turribus muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe z ample p̄ vrbe
 posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extracte de lateribus ornatissime ac variē decoreate existunt. Ce
 tere vie has cruciatim secant. Forū indies onustum piscib⁹ z carnibus videtur ac aliis necessariis. Vila
 biturqz primo fluius Baguiso a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trans
 contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad
 lubecū accedunt vsqz ad murū cū maiores naues (onera plaustrorū. cc. l. ducētes) in littoze maris pstant z
 ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō possunt. Nonissime anno M. cccc. xcii. ep̄i
 scopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesi
 musquintus lubicensium ep̄s diuina gratia nunc gloriose p̄sudet. Cetera ornamenta vrbs ob longitudi
 nem scripturarum z varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam flunium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata e. Slesia aut a principio vaste silue hircinie (apud grecos z latinos scriptores celebrare) porcio. vt tota plana ita z nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi aut fide xpianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem e cultum redacta. Quã odera flumi? celebratissimus per medium totam perlabit. z Olfa Nissa Ola Lissa Barusio Cattoz riuo Bobro z alijs fluminibus auctus. marchiã brandenburgensem permeans in mare germanicũ apud Stetinũ vndosus exonerat. Latitudo eius triũ quidẽ. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsqz in marchiã brandenburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergẽ. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregẽ. ep̃alis kathedra e delecta. kazimirus aut illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacẽ. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem ep̃alem Bratislauriam transferri curauit. que nunc e (vti p̃misimus) omniũ Slesie ciuitatum non minus ampla z opulenta q̃ populosa z edibus z templis ornatissima. Eius antistes nunc e doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius z in eius status breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior z structuris ornatioz. Prouincia ip̃a frumenti ferax z piscosa. carnibus ferinis z volucibus habundãt. Preter Bratislauriaz insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Slogouia maior Legnitz Op pel Swedenitz Testhen Olfa Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouincia ip̃a regi bohemie subiecta quã ab impio i feudũ recognoscit. multi antea duces et p̃ncipes hereditarij ip̃as nõ tã possideit q̃ vastarũt z impacatã reddiderũt q̃ p̃pter cẽsuũ exiguitatẽ ducalem statum ducere nequiverũt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero e ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublati. Qui non parum opibus z munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesia longe plurim?

Teplaq; totius orbis sacerdotalibus et alijs ornamentis et structuris honorificentissima. Status ecclesias-
 ticus et secularium et religiosorum utriusque sexus numerosus et disciplinatus. populus facundus et humanus. et
 deuotioni super omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas est plurima ad arma aspirans et martis ama-
 trix. Sexus muliebris venustus quidem et affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agresti-
 bus laboribus desidiose incumbens potationi est plus dedita. Inde et domus et agri eorum parum culti sed ne-
 glecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent et vrbanius domos pro suo captu
 construunt. Sumptus multo leuiori precio quam finitimis prouincijs comparantur. Sed quod Slesie immen-
 sum aliquando detrimentum afferet est quod censuum domini et possessores percepta pro loci et possessoris qualitate.
 nonnulla pecuniarum summa annuente superioritate et confirmante venditori annuum censum in bonis suis in-
 scribunt. que vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrabentes pactum
 fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeu-
 tes domos et agros deserentes aliorum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimum ca-
 pite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentum. Prouincia alioquin laude prosequenda. Be-
 ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. quibus nonnihil vini in Slesia apud cro-
 snam habetur quod pro maiori parte extra prouinciam per oderam in prussiam et aliorum deportatur. Preter
 pannos laneos exigui precii qui in hungariam deferuntur et pisces in morauia delatos nihil extra Slesiam suis
 ex mercibus deportatur. Nimi etiam et virginum et mulierum ornatus auri et gemmarum et vestium cultus prouin-
 cia non parum extenuant. ¶ Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarum noticia tardius ad nos deuenit) lau-
 de sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si di-
 uitias. ordinem senatus. humanitatem moresque populi. maris portum. situm et edificia perspicere velimus. ¶ Bi-
 gne igitur historia ac commemoratione. Postremo si vrbes plures quam adiungere velit dat eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi-
mo et excelsō Maximiliano rege romanoꝝ

Actor et princeps operose mundi
Quiq; deceptis opifer fusti
Sensibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensq;
Cū velis iustus homines tueri
Virus es cause melioris actor
Virus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus fontes agitas et hostes
Hostibus vrges
Moxis addens outum pauore
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retuudis
Agmine paruo
Tu tubas ventis sileant. silentq;
Precipis ponto tumeat. tumetq;
Imperas lune lateat. latetq;
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluias sereno
Sepe permutas. facies et vsus
Mensis et anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūq;
Audias grates hominū. precesq;
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūq;
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul et nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisq; sic patre foueas auumq;
Cuius exemplo pagant iuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusq; vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasq; gentes
Bellere. et castris spoliato victos
Ut queant regna et reparare quondā
Ebristicolarum.
Prosperos gressus animiq; motus
Austrie stirpis. faueasq; felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat et subortus
Solis et casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atq; natus
Spiritus sanctus deus et sequatur
Trinus et vnus.

Laus deo

De Sarmacia regione Europe

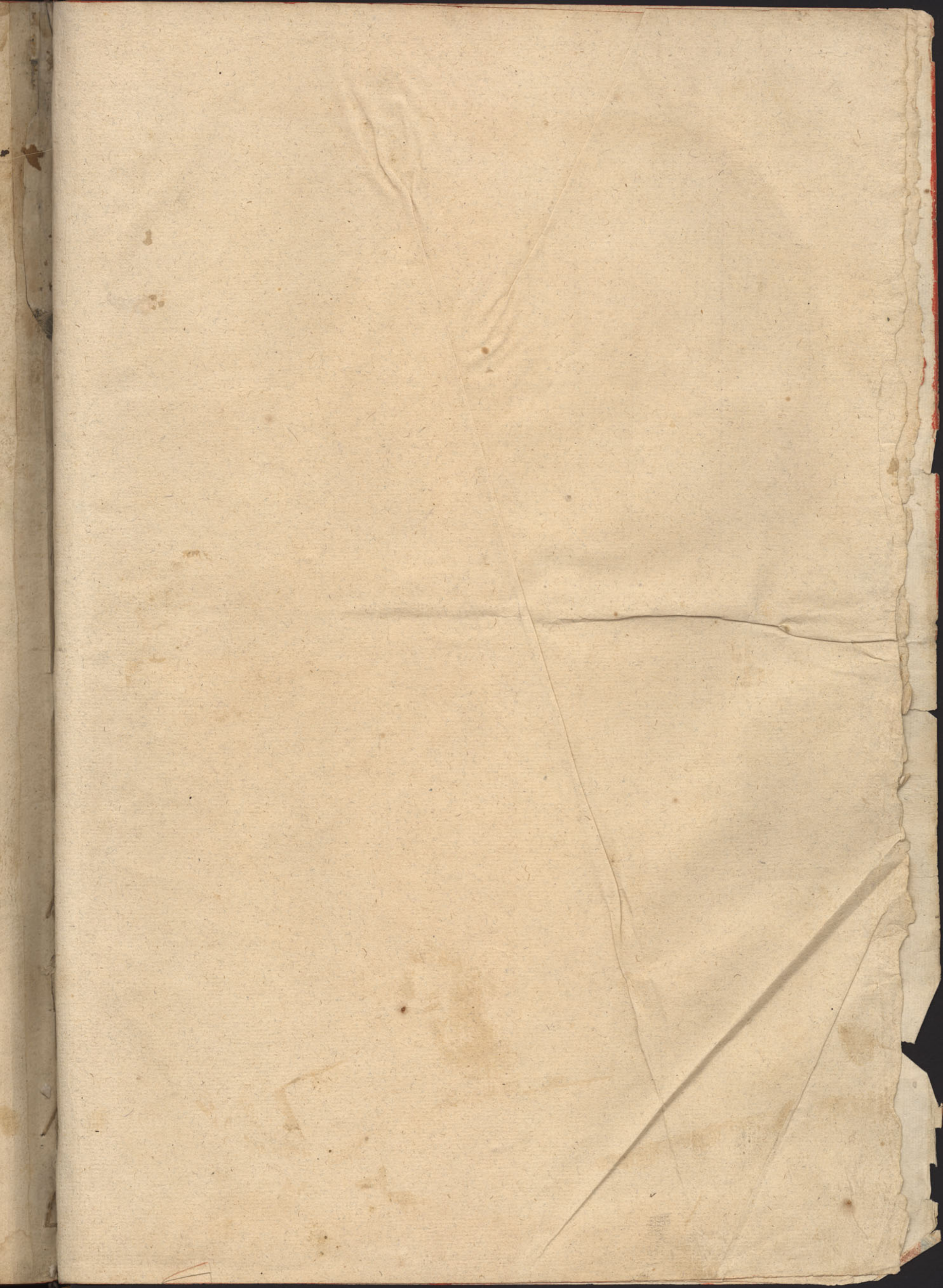

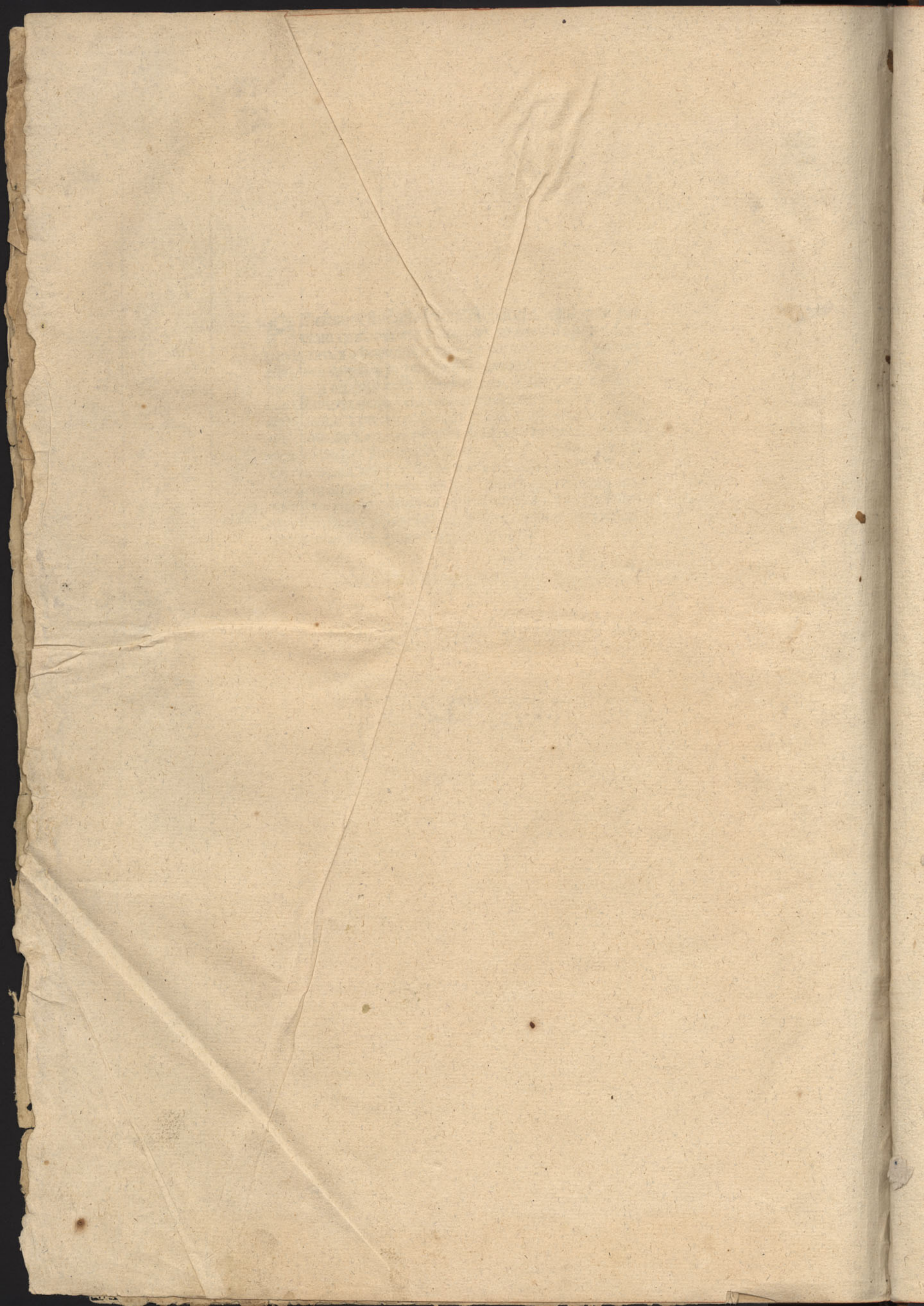
De regno polonie et eius initio

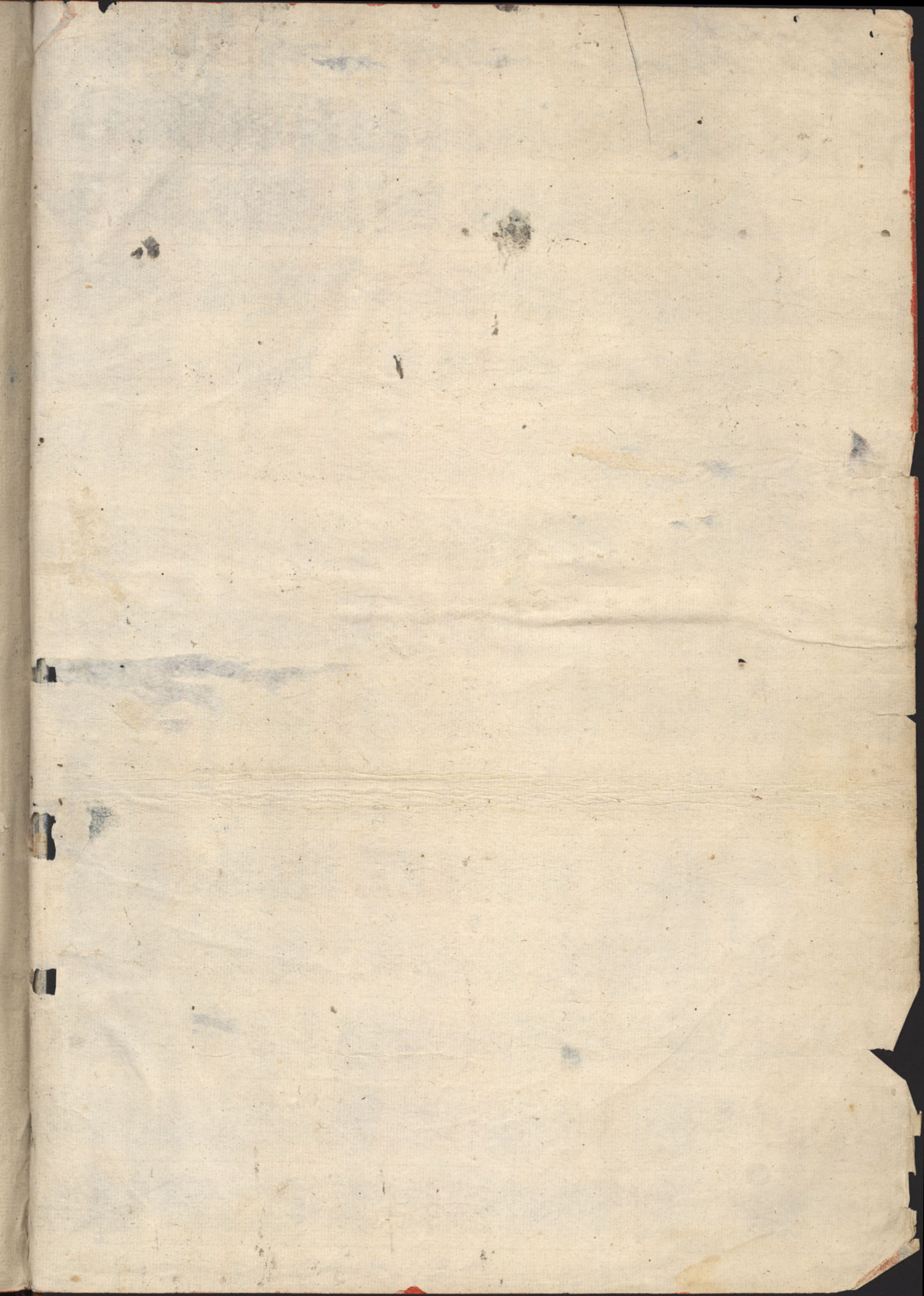

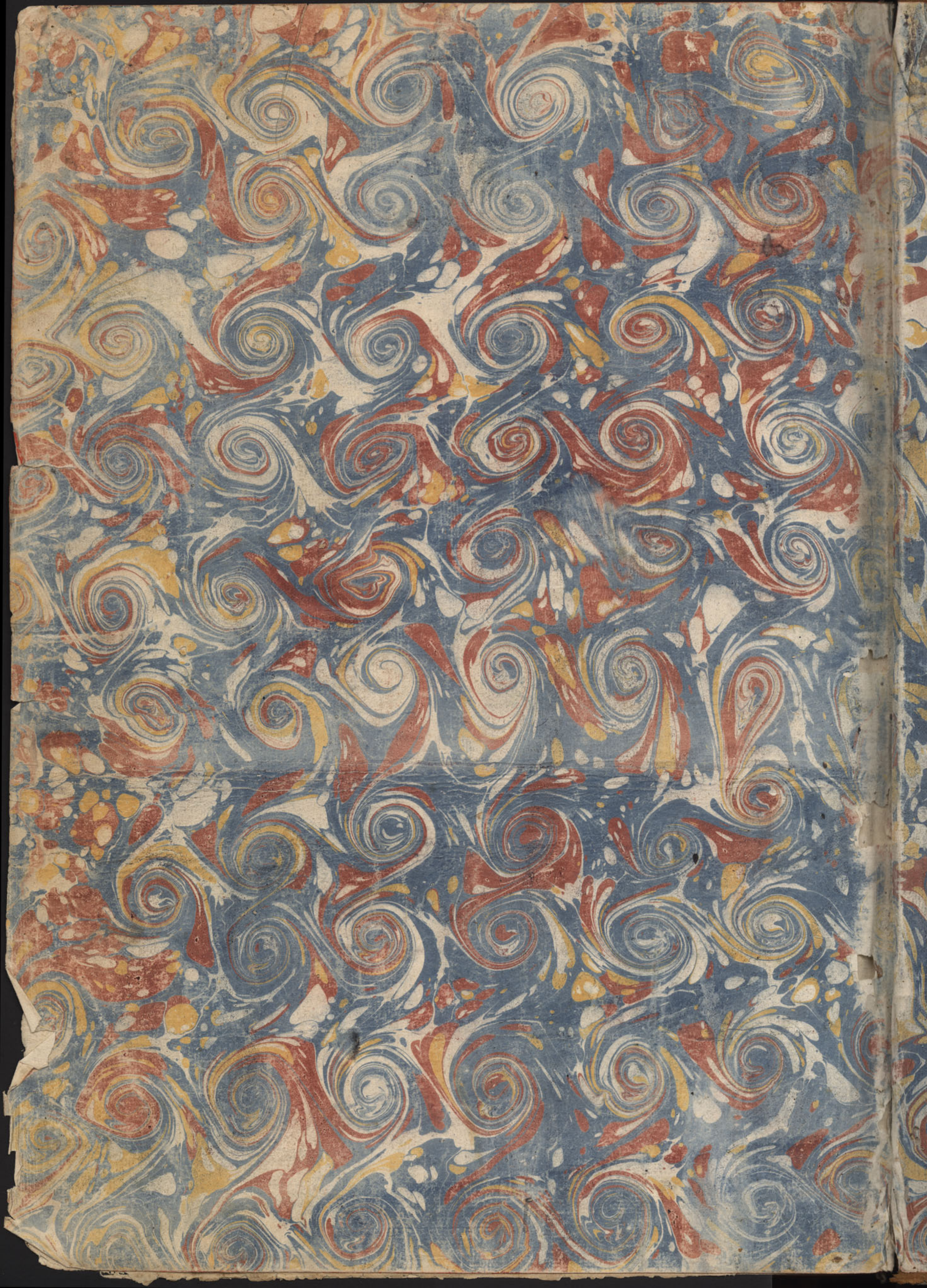
Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post metio fiet. quare et de terra sarmacia. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis amplat vasta regio s incultat in solitudie posita. et sub rigidissimo ethere tacet. Hec ex ortu mosthof et thanaim fluium habet. A meridie dacos et pannonas. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas et theutones. A septentrione mare germanicum et sinu codanum. Ad vero quod regni nomen tantu partu poloni am vocant. hec duo nomia sortit. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania et Snesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aut primo duce vsq ad etate primi boleslai no nisi duces illuc imperitabant. Temporibus aut primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat. Non is te quo in vita diui Stanislai dicemus. na ille nepos eius fuit. qui ex monacho huius Boleslai filio natus fuerat. Iste igitur Boleslaus regem francie et germanas gentes victrici manu infestabat. Tandem ob Ottonis cesaris pces tali bello sine dedit ac fedus cum germanis et gallis praxit. Otto aut cesar videns tanti principis animi magnitudine. qua toti germanie et sarmacie nota fecerat se cum Boleslao duce in sarmacias prulit

vt et imperium et potestatem eius planius perspiceret. Quae illustris dux summis honoribus in posnam suscepit. Nam tribus ante urbem milibus passuum aut longius sericas lanas muriceasque vestes auro argentoque decoratas per viam qua caesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressione caesaris in urbem posnam cuiusque licitum fuerat illa deferretur deportare. Illic magnificis splendidissimisque iuuijs ac theatris ceterisque ceremonijs caesarem venerabatur ut nulla quam aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quorum fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias caesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Jamque videns caesar tanti principis liberalitates et mentis sublimitatem. diuiciarumque abundantiam non abre animo duxit tantum clarissimum ducem corona regia dignus fore. eum itaque regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedem regiam requirentibus celebravit. Ne autem Boleslaus iam illustris rex tantum erga caesarem beneficii ingratus videretur brachium diui adalberti antistitis. quem pruteni nefanda morte trucidarunt per munere caesari obtulit. Jamque aucto regni imperio usque ad annos salutis nostre M. cccc. aut paulo antea rex polonie dum absque prole discessisset. Tandem dux qui lituanis ac russie presidebat in regem electus fuit. sed ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regium sceptrum deferere et christianam religionem cum omni terra cui preerat suscepit. Itaque lituanos ac russitas ad regnum sarmacie sic adiunxit. ut non nisi absque certa conditione dissolui possint. Is ergo illustrissimus princeps prutenos maritimas germanie gentes seuissimo bello subiugum duxit ac imperium amplius extendit. Ubi insignes urbes extant Bantiscum et thuronia. Est et clarissima arx Marienburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turribus ac fossis munita ut nulli inimicorum tutus sit ad arcem accessus. Amplius imperium ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum et turchorum perfidissima gente magnam totam sarmacie damnum illatum est. Nam terra que post Russiam vadit quam gens podolia vocat tota exusta et in solitudine posita est. ut et necessitatem peregrinantibus ferre non possit quousque fertilissima sit ita ut gramina in altitudine unius celsi viri excrescant. et apibus et melle tota redolens ut non satis illis locus sit ubi mella deferant. sub arboribus namque aut virgultis et siluis fauos sic educunt. Hercinum autem celebratissimum nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmacia totam percurrit et circa Cracouiam saltus suos extendit. per quos iturus potest vnusquisque usque in lituaniam et scithiam. tantis brachijs regionem illam totam diuagari ferarum maximas educens greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissones fert que ferax ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad vescendum quidem maxime conueniens. Formam autem gerit citrini coloris. Frontem latam et cornua fert. ut nec venationi satis aptum sit nisi maximis variisque laboribus. Metallum vero nullum quam plumbum sarmacia fert non alia quam saturni causa. qui terram rigido infestat frigore. Salis autem maxima copia est qua ceterae longinque gentes utuntur. quod maximum prestat toti regioni emolumentum. qua nulla regi ipsi maior in toto regno gasa extat. Nam sub terra excidunt ingentia salis saxa. Extra terram autem aliud sal ex aqua decoquitur Est et sarmacia ferax et vberrima tellus omni genere fructuum et quicquid ad pascendum humanum corpus expetit. Nunc addendum est clarissimam prolem illustrissimi principis Vladislai. de quo antea diximus. Is tres (ut quidam ferunt) uxores habuit. ex quibus duos suscepit filios. quorum vnus natu maior Vladislaius vocabatur. alter casimirus. Vladislaius autem post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaque hungarie et bohemie et polonie regnis presidebat. ubi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperium et christianam religionem ampliabat. Nam regi turchorum tantum terrarum depopulatus fuerat ut et ante constantinopolim castrametaretur ubi dum seuissima bella erga turchos gereret ac utraque pars crudelissimo conflictu decertaret panones versis tergis fugam dabant ac regem cum paucis sarmacie copijs in tanta hostium multitudine reliquerunt. Cassimirus vero dux lituanis et russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in regem declaravit quem filiam ducis austrie sororem ladislai quem regno bohemie et hungarie presidebat in uxorem duxit. Ex ea sex suscepit filios et quinque filias. Primogenitus vero Vladislaius vocatur. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadam animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset et regnum panonie adeptus est. Huic erat primus frater. cui Cassimirus nomen paternum datum fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualecente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Jobanes albertus iam futurum toti orbi spectaculum. Is plurima illustria gesta militari bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitum regno successit. ubi fauente illi prospera fortuna regnum virtute sua et optimorum doctissimorumque virosum consilijs gubernat. Inclitum vero dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine et mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituanii post mortem patris in ducem susceperunt. qui et maximum toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequitur Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequitur vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliquid felix fatum aspiraret. Celeberrimum autem Fridericum princeps vltimum natorum locum obtinuit. qui imitata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus et inquietam vitam ad sedem tranquilliozem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatum Bnetznensem postea deuenit. Hii omnes quinque clarissimi principes hanc usque in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinque. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secunda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. Et due relique in nupte apud matrem vitam ducunt.

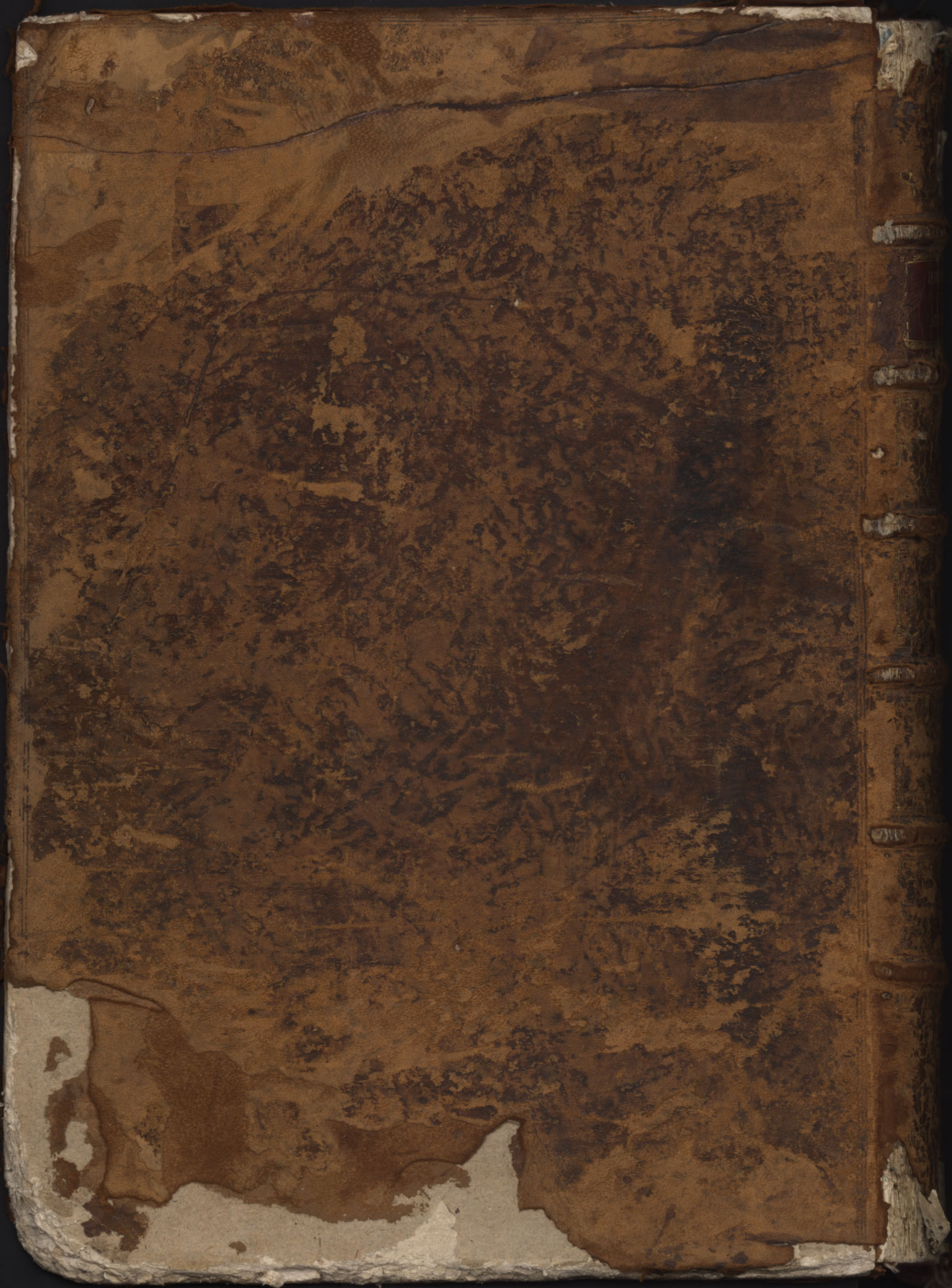

Casa
Gab.
Est.
Tab.
N.º

15
31

HARTM. SCHED.
CHRON.
AB INIT. MUND.

Sala
Gab. R
Est.
Tab. 67
N.º 5